

Бүгөн—шимбә өмәсе. Барыгыз да хезмәт бәйрәменә!

СӨИ ГОМЕРНӘ, СӨИ ХАЛЫКНЫ, СӨИ ХАЛЫКНЫҢ ДӨНЬЯСЫН!

22 апрель—В. И. Ленинның тууына 121 ел

ДУСЛЫК

ОКТАБРЬ РАЙОНЫНЫҢ ИЖТИМАГЫЙ-СӘЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТАБРЬСКОГО РАЙОНА.

Газета 1931 елның 9 июленән бирле чыга. №46 (7219) 20 апрель, 1991 ел. ШИМБӘ Бәясә 4 тиен.

«Чәчү-91»
пресс-үзәге хәбәр итә

ӨМЕТЛЕ ЯЗ

Язгы кыр эшләре акрын гына қолач ала. 19 апрельгә районда 1504 тонна орлык инкрустацияләнде, 3794 гектарда тунга сөрелгән жирләр тырмаланды. Ужым культураларын тырмалауга «Заря», «Ленинский путь», «Татарстан», «Алга», «Комбайн», XXI партсъезд исемнәгә колхозлар, «Мамык» совхозы да уңышлы гына керешеп киттеләр. Бу эш 812 гектарда башкарылды. Күпеллык үләннәре тукландыру һәм тырмалау да дәвам итә. Аның беренчесе 2730, икенчесе 2915 гектарда үтәлдә. XXI партсъезд исемнәгә, «Алга», «1 Май», Таң», «Заветы Ильича» колхозлары, «Төрнәс» совхозы бу эшнә аеруча әйбәт алып баралар.

Быелгы яз игенчәне йөгәндөгән ат сыман тота. Һай, корыч айгырларга утырасы иде дә яшел хәтфә булып күтәрелгән ужым басуларын тукландыруга, я актарылып ташланган тунга сөрелгән мөйдәгәннәри тырмаларга керешәсе иде дә бит—юк, юк, һәм салкынлык кулдан тота, һәм жир жылымы, туң бетми. Иртен куерган болытларга карап, XXI партсъезд исемнәгә колхоз механизаторлары да биң өметтә торганнар иде: «Явар-явар»,—диештеләр. Юк, әлләни булмады. Инде менә Хөҗжәт Мирзаханов жиктәкчеләндегә егетләр 250 гектарлы арыш жирен тукландырырга керешергә булдылар. Бирегә азотлы ашлама кертәчәкләр егетләр, артынан ук тырмалау да үткөрелә. Участокларны карап кына, сайлап кына эшләргә туры киләчәк, өбәттә. Эңә 3 агрегатны янәшәдәгә тунга сөрелгән мөйдәгәннәри тырмалауга төшергән идеяләр дә—иртәрәк булып чыкты, эш тук-

талды. Механизаторларның да кәефе кырылып китте: бер жыенгач эшлесе иде дә бит!

Гомумән, XXI партсъезд исемнәгә колхоз игенчеләре теләк, омтылыш белән көттеләр язгы чөчүне быел. Районда беренчеләрдән булып аңа керештеләр дә. Хөҗжәт Мирзаханов моңа кадәр тунга сөрелгән жирләрне тырмалауда булды. Өченчә ел язын басуда каршылыи инде ул, һәр эйнең жаен, тәртибен белеп, теләп эшли. Урын-жыю вакытында комбайнга утыра. Бүгөн бергә эшләүче иптәше Жәмил Гафтуллин да шулай. Хәер, игенчегә эш бәтәме жәен? Эңә хезмәттәше Фәрит Вәлиевны АВМ, аннан механикалаштырылган ыңдыр табагында эш көтә, Галим Әхмәтжанов та буш булмаячак.

—Егетләр эшли торганнардан,—ди колхозның баш агрономы И. Рәхмәтуллин, аларны мактап. Аның хәзер шулай ук биң мәшәкәтле көннәре. Бүгөн чөгендер орлыгын кайтарып бетерәчәкләр. Эңә бер участкада ужым бодае саргаерга охшап утыра—тукландырырга кирәк. Шуңа ук вакытта механизаторлар эшен дә күздән жиберергә ярамый. Шуңа бөтен нәрсәдән хәбәрдар ул. Эңә күпеллык үләннәре тукландыруда эшләгән Зиннәт Вафин агрегатны мактап алды. Шуңа ук хәттин-кызларның орлык ин-

крустацияләү бусына да әйбәт эшләүләрен әйгеп узды. Эңә 4 иче 350 гектарлы кырда тунга сөрелгән жирләрне тырмалауда эшләүче егетләр янында да берничә кат булып килде. Рәис Борханов, Нәҗип Нуретдинов, Илшат Нигмәтуллин, Ришат Сәйфуллин биң карап кына, саллык белән генә эшне туктатмаска тырышалар әле. Инде биң кыенга килсә—әлегә дә баягы өдгергән жирләрне сайлап эшләргә туры киләчәк.

Елга зур өмет баглылар игенчеләр. Техника тулысыча итеп сафка бастырылган, кадрлар житәрлек, оештыру мәсьәләләре уйланылган. Эңә, сөбханалла, арыш ужымнары нинди тигез күтәрелгән—яңадан чөчү белән мәшәкәтләнәсе булмас кәбек. Устерәсе иде кыр тутырып иген, жыясы иде муллыктан келәтләр сыгылырлык икмәк—тансыклады бит игенчә муллыгын да мактавын да, уңышын да.

Агрегат туктап торганда, шуңа хакта гәлләшәп алдылар игенчеләр. Шулай шуңа муллык та, уңыш та биргәк тансык нәрсәгә әйләнен бара тормышыбызда. Кем белә, бәлки быелгы орлыклар аның беренче шитымнарын бирерләр? Игенчәне шуңа өмет яшәтә, эңә туплый, шуңа хис аңа ышаныч тулы дөрт һәм дарман өсти.

С. НУРУЛЛИНА,
XXI партсъезд исемнәгә колхоз.

В. И. ЛЕНИН.

ТАСС фотохроникасы.

Секретарь сайланды

17 апрельдә Норлат шикәр заводында партия жыелышы булып үтте. Жыелышның көн тәртибидә оештыру мәсьәләсе иде. Башлангыч партия оешмасы секретаре П. П. Хормушкынның ялга китү сәбәплә эштән азат итү турындагы гаризасы канәгәтләнделәр. Баш-

лангыч партия оешмасы секретаре итеп Л. Н. Горшенина сайланды.

Жыелышта партия райкомының оештыру-партия эше һәм башлангыч партия оешмаларының эшчәтлеген яңарту буенча КПСС райкомы комиссиясе рәисе урынбасары Ф. Ш. Галимов катнашты.

Л. Н. ГОРШЕНИНА

Людмила Николаевна Горшенина 1961 елда Норлат шәһәрндә туган. Югары белемле инженер-технолог. 1984 елның апреленән декабрә кадәр Хабаровск крае Эльбан поселогында «Восход» производство берләшмәсендә мастер булып эшли. 1985 елның январеннан

Норлат шикәр заводында агроном-инспектор вазифасын башкара. 1985 елның сентябрәннән 1990 елның сентябрәннән кадәр шуңа заводта инженер-химик булып эшли. Шуңа вакыттан алып бүгүнгә шикәр заводында сыйфат буенча инженер-технолог вазифасын башкара.

Ленин исеме белән

Ленинның тууына 121 ел тулу алдынан 1 иче мәктәпнән рус теле һәм әдәбияты укытучысы Л. И. Сидоренко инициативасы белән 11 классның әдәбият дәресенә СССР журналистлар Союзы члены Ф. А. Савгачев чакырылган иде. Ул үзенең язучы М. Цагинян белән очрашуы турында сөйләде.

Чонки язучының ижаты В. И. Ленин исеме белән нык бәйлә. Ул аның турында күп язган. Балалар әлегә очрашуны магнитофон тасмасыннан тыңладылар. Дәрес жанлы һәм кызыклы узды.

Л. КУКОЛЕВА,
мәктәпнән укыту бүлгәге мөдире.

Соңгы көндә

«Восход» колхозы игенчеләре белән очрашу 17 апрельдә, ягъни хужалыкның техника паркындагы соңгы көнә үттә. Икенче көнне авыл халкы катнашында жыен үткәрү билгеләнгән иде. Соңгысы кырга чыгу дигән сүз инде.

Мастерской тирәсендә барлык төр тагылма техника агрегатлаштырып тезеп куелган. Аларга көйләү үткәрелгән, күрше колхоздан килгән ярышташлары тикшерү уздырган. Бу сынауны уңышлы узган хужалык механизаторлары: хәзерлекләре яхшы дип табылган.

Хәер, болары басудагы төп көч—тракторларга да кагыла. Алар да чөчү ч-

рына дип сыйфатлы хәзерләнгән. Мастерскойда берничә трактор кырга чыгу алдынан тикшерү уза. Алар янында механизаторлар мәш килә.

—Алар да бүгөн тулы хәзерлек сызыгына куелып мастерскойдан чыгачак,—ди колхоз партия оешмасы секретаре Николай Абрамов.

Мастерскойга әледән-әле механизаторлар керә, чыгата тора. Аларның йрмышы токарыга, соңгы заказлары белән керәләр. Алда торган эшләр турында гәтәкүертабыз. Нәркайсының күнелә күтәрәнке, басуга

чыккач сынатмаска исепләре. Евгений Демьянов, Петр Лаврентьев һәм башка механизаторлар да шуңа фикерне гәүдәләндерәләр.

Николай Нагорный шикәр чөгендер звеносы составында эшләчәк. Бу звено членнары да үз агрегатлары янында, кырга чыкканчы техникаларын эңә күзеннән кичерәләр.

Паркның башка урынында да шуңа ук мәшәкәтләр белән мәш килдә игенчеләр. Профсоюз комитеты рәисе Владимир Осипников та шуңа хас уй-теләкләр кичерде: алдагы көндә узасы жыен-

га хәзерлек иде күңелендә.

—Безнең бурыч, игенчегә нормаль хезмәт өчен барлык шартларны да тудыру,—диде ул бу уңайдан. —Һәм без төп игътибарны шуңа юнәлдәрәбез дә. Ул туклану, ярыш оештыру мәсьәләләрен күздә тотып өйтә моны. Экономист Алексей Васильевич Алексеев шуңа ук жыенга кырга эшләүчеләр өчен түләү нормативларын яңабаштан әзерләгән: һәр төр эш өчен хезмәт хакы артыкан.

Восходлылар эңә шулай яз мәшәкәтләрә белән янәделәр, күңелләре белән басуда идеяләр инде ул көнне.

Р. АЙЗАТУЛЛИН.

Укучылар игътибарына!

Язгы чөчү эшләре башлану уңае белән «Дуслык» газетасы редакциясе укучыларга кыр эшләре турындагы хәбәрләрен оператив жиккереп тору максатыннан чыгып үзенең эшен вакытлыча үзгәртте һәм газета дүшәмбе, сишәмбе, чәршәмбе, пәнжешәмбе көннәрендә ике битле, шимбәдә дүрт битле итеп чыгарыла башлаячак.

Киләчәгебез бармы?

ВӘХӘС КЛУБЫ

Район газетабыз битләрендә рухыбызны күтәрә торган мақалалар күренә башлады. Шуларның берсе газетаның былгы 39 нчы саңында басылган К. Сәлимова мақаләсе. Мин язарга теләгәннәрне ул алданрак язып өлгөргән. Рәхмәт ана.

Чынлап та, татар мәмләкәтендә яшәсәк тә туган телебез дәүләт теле түгел. Бу нәрсә қоғазда генә калып килә.

Имеш, балаң белән син өйдә генә туган теледә сөйләшә аласың. Яследә, балалар бакчасында һәм мәктәптә балаларыбыз гел русча гына сөйләшергә мәжбүр. Нәтижәдә балалар телдән һәм туган милләтеннән читләшәләр. Үз диненнән, үз теленнән ваз кичкән жан ияләреннән киләчәктә нәрсә кетәргә соң? Бу жәһәттән район халык мәгарифе бүлегенә шундый соравым

бар: 1991 елның сентябреннән районыбызның һәм Норлатның ясле-бакчаларында татар группалары оештырыламы? Мәктәпләрдә татар класслары ачылачакмы? Гомумән, сез бу мәсьәләләр хақында ни уйлыйсыз, педагог иптәшләр?

Ә бит балаларны без начарлыкка бик яхшы өйрәтәбез. Мәсәлән, Қормыш янындагы микрорайонда кабель аша видеофильмнарны хәзер күп кенә квартираларда карыйлар. Экрандагы жанны өштерлек үтерү һәм көчлөләр, шәрсә хатыннар һәм ирләргә карата житәкче иптәшләр, ата-аналар ниңә шулай ваемсыз, битараф калалар?

Мондый «тәрбия үзәкләре» Норлатның башка урыннарында да гөрләп эшләп тора. Әйтик, шәһәр кинотеатрында «Кечкенә Вера», «Арлекино» һәм

башка фильмнарны күрсәтүнең максаты нәрсә? Оешманың акча планын тутырабыз дип киләчәк буынның бәхетенә кул сузмыйк. Әлеге «тәрбия»нең нәрсәгә илтүе хақында «Дуслык» газетасының 38 нче саңында чыккан «Мин Камыш бухтасыннан аваз салам» дигән мақаләдә бик төфсилләп азылган. Әгәр барыбыз да битараф булып йөрәк, мондый вахшиләкләр безгә дә килмәс дип кем әйтә ала соң?!

Туган телебезнең абруе мәсьәләсе мине икенче яклап та борчыт. Татарлар күпчелекне тәшкит иткән жирдә жылышлар, жыеннар һәм бәйрәмнәр ниңә туган телебездә үткәрелми соң? Барлык союздаш республикаларда да бу шулай оештырыла бит. Вақытлы матбугат һәм радио-телевидение аша күргәннән чыгып сөйлә дип кенә уйламагыз. Мин өч

ел Үзбәкстанда яшәдем һәм төзелештә эшләдем. Анда 100 дән артык милләт кешесе бик тату яши иде. Мин анда 1 ел эчендә үзбәкчә сөйләшәргә өйрәндем. Шунда яшәгәндә бер хакыңкатыкә инандым: жирле халыкның телен белү ул әлеге милләтне санлау һәм ихтирам итү икән. Үзбәкстанда яшәүче, башка милләт кешеләре дә үзбәкчә яхшы сөйләшәләр. Шуның өчен дә аларны үзбәкләр дә ихтирам итә, якин күрәләр. Ә ниңә бездә үзара шундый санлашу юк икән? Минемчә, чын интернациональ рухта тәрбияләнгән совет кешесе нинди милләттән булуына карамастан тигезлек дигән төшенчәне онытырга тиеш түгел. Бу тигезлек милләткә дә, телгә дә, дингә дә, сәясәткә һәм икьдисатка да кагылырга тиеш. Ә бездә? Кнекле, Кизләү

кебек борыңы татар авылларында да урам исемнәре русча. Шул ук Үзбәкстанның заманча төзелгән яңа шәһәрләрендә урамнар беләсәме, ничек аталганнар: Алмалык шәһәре, Кыр гөлә, Тынычлык, Дуслык, Хезмәт, Яшьләр урамнары яңгырашлары белән күңелне иркәләп торалар. Менә алар ничек тәрбияли милли рухны! Ә бит мәдрәсәләрдә белем алган татар галимнәре һәм мөгаллимнәре заманында бөтен Урта Азияне аң-белемгә өйрәткән. Аларның алтын буыны әлеге халыклар арасында мәгърифәтчеләр, эйдәп баручылар буларак ихтирам казанганнар. Ә бүгенге көндә шул алдыңгы халыкның бетүгә табан йөз тотуып ичкәк аңларга?

Милли бәйрәмбез—Сабаң туге турында да әйтәсем килә. Соңгы елларда Сабаң туйлары рус бәйрәменә охшап кала. Мәй-

ландагы тавыш көчәйткеч жайланмалардан килгән авазлар бәйрәмнең тыйнаклығын бетерә. Чыгышларны, белдерүләрне дә башта татарча, аннан русча әйтәргә вакыт житте, лобаса. Безнең әби-бабайлар: «Нәрсә әйтте ул?»—дип тинтерәп утыралар.

Сүземне йомгаклап, шуны әйтәсем килә. Милләтбезне үстерү, яшьләрне милли һәм интернациональ рухта тәрбияләү өчен бары үзөбез генә жаваплы. Бүгенге көндә хөкүмәтбез биргән мөмкинлекләрдән чыгып, райнда яшә буының телен, динен һәм киләчәген саклап калу өчен шартларны үзөбез тудырырга тиешбез. Булган мөмкинлекләрдән файдалана белмибез икән, монда инде кемгә үпкәләргә?!

М. МӨХӘММӘТГАЛИМ,
Норлат шәһәре.

Шәһәребез — туган йортыбыз

Халык депутатларының шәһәр Советы башкарма комитетының 16 апрельдә чираттагы утырышында шәһәрне төзекләндерү, территорияне, инженерлык корылмаларын санитария

ягынан тәртиптә тотуга кагылышлы мәсьәләләр каралды. Утырышта халык депутатларының шәһәр Советының торақ-коммуналь хужалыгы һәм төзекләндерү буенча

даими комиссиясенең барлык депутатларга һәм Норлат шәһәре халкына мөрәжәгәте хупланды. Түбәндә мөрәжәгәтнең тулы текстын урнаштырабыз.

ХАЛЫК ДЕПУТАТЛАРЫНЫҢ ШӘҺӘР СОВЕТЫ ТОРАК-КОММУНАЛЬ ХУЖАЛЫГЫ ҺӘМ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ БУЕНЧА ДАИМИ КОМИССИЯСЕНЕҢ ШӘҺӘР СОВЕТЫНЫҢ БАРЛЫК ДЕПУТАТЛАРЫНА ҺӘМ ШӘҺӘР ХАЛКЫНА

МӨРӘЖӘГАТЕ

Хөрмәтле депутатлар һәм Норлат шәһәре халкы! Безнең барыбыз да шәһәребезне яратабыз. Ләкин ярату аңа карап соклану гына түгел, димәк, аны даими чиста, матур тоту, күзәл итү, яшеллеккә күмү.

Әмма шәһәребезнең йәсә, аның санитария-техник торышы, күп кенә урамнары, тротуарлары, ишек аллары һәм балалар мөйдәнчыкларындагы житешсезлекләр шәһәр кешеләрендә халкы рәвештә канәгәтсезлек хисе уята.

Без эшчеләрне, хезмәткәрләрне, укучыларны һәм шәһәр жәмәгәтчеләген урамнарны, ишек алларын, микрорайоннары, предприятие, учреждение, оешмаларга караган территорияларне төзекләндерү һәм яшелләндерүдә актив кат-

нашырга чакырабыз. Без халык депутатларының шәһәр Советы депутатлары, территориаль депутат группалары, йортлар һәм урам комитетларын чисталыкны сакларга, торақ фондын, балалар мөйдәнчыкларын, юллар һәм тротуарларны үрнәк тәртиптә тотарга, яшел үсентеләрне саклап үстерергә, шәхси йортларны чиста, төзек хәлдә саклау өшен активлаштырырга чакырабыз.

Урамнар, ишек аллары матур һәм чиста булсын өчен һәр йорт һәм фатир хужасы, һәр хозиякә һәм пенсионер—барлык кешеләр шәхси жаваплылык тоярга тиеш.

Торақ-эксплуатация һәм коммуналь хезмәтләр работниклары халыкны үзлә-

ре тора торган йортлар һәм алар тирәсен чиста тотарга чакырыгыз, аларны бу эшкә туплагыз!

Иптәшләр! Урамнарда, ишек алларында, производство һәм жәмәгәт урыннарында санитария кагыйдәләрен бозучыларга аяусыз булыгыз! Янәшәгездә эшләүче иптәшләрегездән, фатир буенча, йорт буенча күршеләрегездән, яшьләрдән—барлык кешеләрдән һәр жирдә, һәрвакыт үрнәк тәртип, чисталык саклауны таләп итегез. Сөз болар белән очраклы гына түгел, ә даими шөгьльләнергә тиешсез.

Бу барыбызның һәм һәркайсыбызның эше.

Шәһәребез—туган йортыбыз. Моңы истән, чыгармыйк!

Тәхлия Рәшитовна Асдуллина житәкчеләгендә ферма эшчәнәрен үрчәм алу һәм дуңгызларны көр итеп үстерү өчен көчләрен кызганмыйлар. Биредә 15 кешедән торган тату коллектив эшли. Араларында Елизавета Мироновна Тихонова кебек өлкән яштыгә, тәжрибәле терлекчеләр дә, Гөлнур Гыйнниятулловна

Капәфиява кебек яшьләре дә бар. Ләкин аларның барысы да уңган, тырыш терлекчеләр. Елизавета Мироновна һәм Гөлнур Гыйнниятулловна, мәсәлән, ана дуңгызлар группасында эшлиләр һәм матур гына нәтижеләргә ирешәләр. Галина Николаевна Екамасова, Людмила Николаевна Алексеева да фер-

ма алдыңгылары. Аларның һәркайсы үз эш участкаларында алыштыргысыз хезмәткәнәр.

«Рассвет» совхозы дуңгыз караучылары Л. Алексеева, Г.Капәфиява, Е.Тихонова, Г.Екамасова иптәшләрне безнең фотохәбәрчез Н. Азизов терлекчелек алдыңгылары слетына килгәч фотга төшереп алган.

СССР Министрлар кабинетында

1991 елның Май бәйрәме көннәрендә хезмәт ияләренә ял өчә уңай шартлар тудыру һәм эш вакытын рациональ файдалану максатыннан СССР Министрлар кабинеты 5 майдагы якшәмбе ялын жомга көпгә—3 майга һәм 12 майдагы якшәмбе ялын жомга-

га—10 майга күчәргә дигән карар чыгарды. Бер үк вакытта предприятие һәм оешмаларга дефицит продукция эшләп чыгаруны арттыру максатыннан һәм башка кирәкле очрақларда, профсоюз комитетлары белән килешеп, 4 майдагы ял көннәдә эшләү

хокукы бирелә. Бу көнне эшлөгән өчен, үзара килешеп, бүтән көнне ял бирергә яки икеләтә күләмдә эш хақы түләргә. Кешенең теләге буенча бу көн еллык ялга кушыла ала, бу чагында ул көн өчен ял көннәренә түләгәндәгә тәртиптә түләнә.

Илдә азык-төлек һәм башка эйберләрен бәйләре күтәрелгәч, чимал бәйләре дә күтәрелми калмагандыр. Шул исәптән кулланучылар кооперациясенең

хәзерләүләр которасы аркылы хәзерләнгән торган азык-төлек һәм икенчел чимал да. Бу хакта район газеталарында әлеге бериндә хәбәр дә булмады. Хәзергә ыгы-зыгы вакытта чимал да кирәктер. Аннан килгән акча беркемгә дә артык булмас иде. Икенчел чималны хәзер-

Чүплектә күпме байлык?

ләнүнең түбән дәрәжәдә булуын Норлат урамнарын үтәп чыгып чыкырчакырларны гына карасаң да монны күрәп була. Тимертомыр, чүпкә, полиэтилен—күмбә телнең, шулхәттә, әгәр дә икенчел чималны хәзерләүнең төрләре, чимал бәйләре даими хәбәр ителсә, чыкырларда ятучы

бу эйберләр халыкка килә рәкмәсә дә, халык хужалыгына файдалы эшкә китәләр иде. Бу чималларны хәзерләү буенча эллә хәзерләүчеләргә план бирәлиме? Хәер, болардан хәзерләүчегә ни файда? Үл үзенә чырагән ит һәм тиңдән дә ала. Бер туш иткә—

дүрт тез сөягә дип, дүрт килограмм, я булмаса сиккәз килограмм скидка йсый 40—80 сум аның кәсәсенә керә дигән сүз. Ә тирәнә ничек кабул ителәр? Төрлө хәзерләүчеләргә, Вөжданы бөтенләй бөгмәгәнә күбрәк, ә вөждән дигән төшенчәне белмәгәнә яртысын гына

бирә. Тирәнә кабул итү тәртибе турында да газета битләрендә аңлатып язсагыз начар булмас иде.

Һәркөмнәң хәтерләдәң, чүпкә-чапрак, сөяк жыен урам буйлап йөрүче жыенчылар була иде. Ә хәзер андый хәзерләүчеләр юкмы әллә? Булсалар кайда боң?

А. УСМАНОВ,
Норлат шәһәре.

ЯПОНИЯ: саннар һәм фактлар

СССР Президентының Япониягә визиты уаеннан бу ил белән кызыксыну артты. Укучыларыбыз игътибарына кайбер мәгълуматлар тәкъдим итәбез: Япония архипелагында 6852 утрау бар. Халкы—123,6 миллион. Кешеләрнең уртача гомер озынлыгы: ирләрнеке—75,9, хатын-кызларныкы 81,8 яшь. Халыкның 80 проценти шәһәрләрдә яши. Ил башкаласы Токиода—12 миллион кеше.

ЭКОНОМИКА

Япониянең эчкә милли житештерүе АКШ доллары белән 2867 триллион ташкыл итә. Еллык үсеш темплары—4,5 процент. Жан башына керем—23365 доллар.

ЭШ БЕЛӘН

Эшләрчә японнарның 24,2 проценти житештерүдә, 7,6 проценти авыл хужалыгында, 22,8 проценти сәүдәдә, 30,9 проценти хезмәт күрсәтүдә өлкәсәндә, 9,4 проценти төзелештә эшли. Эшсезлек дәрәжәсе 2,1 процент.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

1990 елда 13486796 автомобиль, 99 миллион тонна корыч, 2,99 миллион персональ компьютер, 5,8 миллион данә вордпроцессор житештерелгән.

ПРОФСОЮЗЛАР

Япониядә дөнья эшчеләре хәрәкәте тарихында профсоюзда әгъза булып торучылар саны иң азы—25,9 процент. 15 ел дәвамында зур забастовкалар булган юк. Япониядә 1851673 корпорация, компания һәм фирмалар бар.

ЭШ ХАКЫ

Япониядә уртача айлык эш хакы 350 мең иена, (2,5 мең АКШ доллары).

ЖӘМГИЯТ

Япония парламентына—100 ел. Төп парламент партияләре 6. Парламентта депутатлар саны—762. Илдә 200 меңгә якын дини оешма бар.

Император гаиләсе һәм төхет ягынан кардәшләр 23 кеше япон ел хисаплау тәртібе буенча хәзер (Япониядә Хэйсэй дәверенең өчтенче елы бара). Императорның эш хакы 257 миллион иена (елга). Парламент депутатларының эш хакы елга 18274250 иена.

Илдә 67 төрмә бар. Аларда 44247 кеше тотыла.

Белем алу бәясә (туганнан алып вуз тәмамлаганчыга кадәр бер балага) 24 миллион иенадан күбрәк. Хөсусый уку йортларында—32 миллион иена, медицина вузларында—60 миллион иенага якын.

ОБОРОНА

ЧЫГЫМНАРЫ

Ил бюджетында аның өлеше—6,28 процент. Япония армиясәндә 255 мең кеше. Генштаб аппараты 163 кешедән тора.

ТӨП ЭКОНОМИК

ЗОНАЛАР

Канто зонасының милли житештерүдә өлеше 40 процент. Кансайыкы (Осака мегаполисы)—30 процент.

Жилле, сүрән көн бер дә кулай түгел шул игенче өчен. Эңә алдагы кояшлы көннәрдә өлгергән участкаларда тунга сөрелгән жирдәрдә тырмалау үткәрдәләр, 120 гектарда чәчү алдыңнан ашлама таратылар. Инде шуңа ялгап чылап торып тырмалау эшенә керешергә иде дә бит—ягыр кирәк! Жир түң, ашыгып кына әлләни ота торган ел түгел дип иһәплиләр «Заря» колхозында. Әлегә борчак чәчәләсә жир әзерләп, чәчкеләр куелган, агрегатлау бара, икенче башта кырлар тәртіпкә салына. Менә-менә ужым басуларын тукландырырга керешергә ниятлиләр игенчеләр. Ашыгырга ярамый, әмма һич кенә дә сызарга, акрынларга да ярамый! Быел «Заря» колхозын тарихында булмаганча зур эш күләме көтә. Узган явымлы ел иң элек алар кебек сазлы, иңкүлекле кырлары булган хужалыкларның канына төште. Көздән «Заря» да 600 гектардан артык тунга сөрелмәгән жир, 50 гектар жыелмаган карабай, 10 гектар күпеллек үлән, 30 гектар кукуруз һәм безаз шикәр чөгәндере калды.

Игенчеләр шулай уйлый

Болар һәммәсә язгы кыр эшләрен дә тоткарлаячак, уңышка да йогынты яса-йчәк, әлбәттә. Әмма ни генә булмасын, бу эшләрне башкарырга, язгы чөчүне уңышлы үтәп чыгарга кирәк—колхоз белгечләре бүген бөтен көчнә, бөтен игътибарны шуңа юнәлтәргә тырышалар. 13 апрельдә чәчү алды жыегында бу хакта механизаторлар белән дә уртага салып сөйләшү булды, ярыш шартлары, түләү тәртібе жикерелде. Соңгысына быел зарылылар безаз үгәреш кертәргә ниятләделәр. Техниканы узакыгында сыйфатлы итеп әзерләүче һәр механизаторга хезмәт хакын 20 процент артыграк түләргә ясадылар. Чәчү өстендә көндәк эшләп чыгару нормаларын 25 процентка киметеп, хезмәткә түләүне 30 процентка арттыру турында «Рассвет» совхозы инициативасын да үзләргә кулланарга булдылар. Бүген колхоз жикәчеләге кул астында чәчү чыгару планы, рас-

белән Иван Матвеев һәм Валерий Казаков шөгыл-ләнәчәкләр. Яшьләр—Василий Сенькин, Николай Николаев, Александр Марфинга да зур өмет багылана. Мондый егетләр белән эш барырга тиеш! Әлбәттә, оештыру, туклану мәсьәләләрен дә күздән ычкындырырга ярамый. Соңгысын 4 тапкыр оештырырга уйлыйлар. Бу чорга жикәрлек азык-төлек тупланган. Орлыкның сыйфаты да елына күрә ярышсы. Якын арада шикәр чөгәндере орлыгын да туплап бетерәчәкләр. Димәк, эшләргә генә кала. —Игенчеләрнең быелгы ел кыенлыкларын аңлап, һәр сагатына, минутына эшкә жигәселәренә иһәп тотабыз.—ди колхоз рәисе Ф. Х. Хөсәенов.—Әлегә көефләре әйбәт, омытышлары зур. Шундый, на-строй булганда... Бусын анык кына әйтәп бетерергә чиксенә әле рәис. Әмма расчәтларда ул ачык күренә: шундый көеф, техник тәммин ителеш белән кыр эшләрен 16—18 көндә төгәл-ләрә уйлылар зарылылар. Шулай була күрсен! **С. ХӘЙРУЛЛИНА,** «Заря» колхозы.

Уңышка тырышлар ирешә

Без фермаларыбыз механикаштырылган, эш шартлары жайлы дип бер дә мактана алмыйбыз. Бу көннәр алда әле. Карлар эри башлаганнан бирле юлсызлыктан иһәтәбез. Мин һич тә, авылыбыз Урта Камышлы турында әйтмим. Биредә киресенчә тирә-як авыллардагыга каганда да чисталык, жы-наклык хөкөм сөрә. Менә фермалар тирәсендә дә шундый тәртіп булса иде. Бер фермадан икенчесенә пычракка чуммыйча чыгу мөмкин түгел. Бу күренеш жай урталарына кадәр довам итә. Ярый, әле ж-яүлеләргә, менә азык ти-шучы терлекчеләр бу хәлдән зур жөфа күрәләр. Ә алар бездә инде кү-бесенчә хатын-кызлар. Мә-сәлән, Анна Семенова дүрт ел инде шул урында. Дуня Кузьмина, Вален-тина Левакова һәм ба-калар (алар барысы ун хатын-кыз) азыгын да ү-ләрә ташып яш танаалар карыйлар. Биредә әле бар жирдә дә кул хезмәте ку-ла. Сүз дә юк, азык төяп, үзәң ташу, бушату хатын-кыз эше түгел. Әмма алар күнгән инде: авыр дип тормыйлар, һәрвакыт алгы сафта булалар.

Сөтчелек фермасында да әле барысы да иһәкчә. Шу-на карамастан, бүгенге көндә колхозда һәр сьер уртача 12 шәр килограмм сөт бирә. Иң алда баручы савымчылар—Людмила Михеева, Мария Бочкарева һәм башкалар. Хәер, мак-лау сүзләре әйтә калсаң, беркемне дә атамыйча кал-дырасы килми. Әгдәсә сү-земнең төп мәгънәсә дә шул: яхшы, тырыш кеш-ләрә жиребез бай әле. Терлекчеләр ярдәмләшеп, бердәм эшлиләр. Коллек-тивта ныклы дисциплина хөкөм сөрә.

Ә дисциплина хезмәт коллективында төп фактор, минемчә. Сөт саву буенча соңгы вакыттагы уңышлар-рыбызны нәж шулар аң-лата да. Беренчә квар-талда һәр сьердан ур-тача 1024 килограмм сөт савып алынды.

Киләчәктә эш шартла-ры яхшыртылгач күрсәткел-ләр дә артыр иде. Менә быел фермалар арасында юл салырга уйлыбыз, азык цехына яңа жайлан-малар урнаштырабыз.

Ә бит терлекчә күпелен биреп эшләсәң өчен иң беренчә чиратта эш шарт-лары тудыру зарур.

Ю. ВАРМАНДЕЕВ,

Мичурин иһәмендәгә кол-хозның сөтчелек фермасы Мөдире.

«Кондырча» колхозы механизаторлары Хафиз Халитов һәм Вәгыйз Ибатуллин—байтак язгы кырда каршылаган кешеләр. Игенчә хезмәтенең тын-гысызлыгы, шул ук вакытта аның иң гуманлы, иң тыныч һөнәр булуы аларда үз хезмәтләре белән чиксез горурлык уятырга өлгер-де инде. Механизаторлар

өчен тагы тынгысыз көн-нәр жиктә. Хафиз Халитов М. Бакированың, Вәгыйз Ибатуллин С. Гомаровның аренда звенолары соста-вында язгы эшләрне баш-лап жибәрделәр. Хәзер күпеллек үләннәр тук-ландыру, ужым чөчүлекл-рен тырмалау кебек эшләр белән мәшгульләр алар. Н. Азизов фотосы.

Алмаш та кирәк

Быел район басуларына язгы чөчүгә мең ярымга якын механизатор чыкты, аларга промышленность предприятиеләреннән яр-дәмгә 103 механизатор, авыл интеллигенциясе со-ставынан байтак кына чөчүчеләр килде. Һәрбе-ребезгә мәгълүм: ел бик эшлә, чөчү өсте киеренкә булырга тиеш, шуңа да чөчүдә эшләрчәк механизаторлар саны да быел алдагы еллар белән чагыш-тырғанда артыграк таләп ителде. Бу, әлбәттә, хужа-лык жикәчеләге алдында байтак кына кыенлыклар тудырды. Авылларда жы-еинар үткәреп, хәлгә аек бәя бирергә, ярдәм итәргә көченнән килгән пенсио-нерларның, нителлигенция вәкылләрен эшкә тартырга тырыштык. Әмма, бөхәткә, механизатор кадрлар әзерләү белән данми шөгыл-ләнгән, 99 нчы СПТУ га һәр елны үз стипендия-ларын жибәрәп торган хужа-лыклар мондый авыр-лыкны кичермәделәр. Әй-тик, «Татарстан», Мичу-рин иһәмендәгә колхозлар,

«Рассвет» совхозы, «Бол-шевик» колхозы быел ике сменалы эш өчен кадрлар-ны бердә чиктән алмады-лар. Сүз уаеннан, алар якын елларда да кадр-ларга тилмермәячәкләр, чөнки шул ук «Больше-вик» колхозының 99 нчы СПТУда 15 укучысы бар. Алда телгә алынганардан тыш Хафизов иһәмендәгә, Мичурин иһәмендәгә, «Мос-ква», «Таң» колхозлары да кадрлар әзерләүгә жикти карыйлар, елның-елында училищегә укучылар жибе-рәләр, Әмма бу нәрсәгә һәр жирдә дә әһәмият бирел-ми әле. Алар—иң элек бүген язгы чөчүгә кадрлар туплауда кыенлык кичергән хужалыкларда. Мәсәлән, «Сөлчә» совхозы, Уз тер-риториясәндә ике дүстәдән артык вак предприятие-оешмалары булып та алар иһәләр быел да уртак тел табып, чөчүгә кадрлар комплекташтыра алмады-лар. Шул ук вакытта аларда киләчәктә мондый проблема булмас дип әйгә торган да түгел, чө-нки 99 нчы СПТУда эл-

чәлеләр шулай ук юк. Быел без аларга 13 мехе-низатор, 8 трактор юла-дык, өстәвенә, училищедән 8 курсант та жибәрдек. Әмма бу эш түгел! Кисәтеп куябыз: киләчәктә «Алга», «Комбайн», «Знамя Октяб-ря», «Правда» колхозларын һәм «Мамык» совхозын да шундый ук хәл көтә. Чөнки бүген андагы механизаторларның күбесә өлкән яшьтөгеләр, ә аларга ал-маш әзерләү, кадрлар укытуга караш бик сүл-пән.

Авыл проблемасы, сүз дә юк, бүген уртак мәшәкәт-кә әйләнде. Чөчүгә қереш-шүдән күп элгәре аны оп-тималь срокларда, уңышлы итеп үткәру өчен бөтен резервлар барланды. Бы-елгы изда кыр эшләрә күлөмөнә артуын иһә-тотып, район промышлен-ность предприятиеләре, оешмаларына ярдәм итүне сорап мөрәжәгатә иһтек. Шефлар мондый әһәмия-тен аңлап, техника, ме-ханизатор кадрлар белән булыштылар. 127 нче ПМК «Төрнәс» совхозына 4

трактор жибәрде. Норлат технологик транспорт иһар-рәсә, шикәр заводы, хужа-лыкка төзелеш оешма-сы да шундый ук ярдәмне авырынмыйча күрсәт-ләр. Бу жөһәттән райондагы авыл профтехучилище-сының булуы да зур терәк әле. Быел училище 10 тех-ника берәмлеген һәм 146 укучысын кыр эшләрә кампаниясенә юллады, өлкән курс укучылары үзлектән тракторчылар, ә қалганнары чөчүчеләр булып эшләр-чәкләр. Шулай һәрвакыт тырышлык белән бүген хужа-лыкларда механизатор кадрлар тулысынча туп-ланган, агрегатлар кырда инде. Аларның күбесен төжрибәле, инде икмәк өчен көрәштә ныгыган ме-ханизаторлар тәжикл итә. Аларга ышанырга да, тая-нырга да була, язгы иу-да да алар сынатмаделәр. Әмма бер нәрсәне оһыт-мыйк! аларга алмаш ки-рәк һәм аларның даими рәвештә әзерләп торган-дына авыл яһәт, табын-һарыбыз күркә булган ик-мәк үсәр.

М. ШӘЙДУЛЛИН, авыл хужалыгы һәм азык-төлек иһарәсенә кадр-лар буенча экономисты.

Коллектив яңарыш кичерә

Киекле авылы ашханәсе олы юл өстенә урнашкан. Шуңа күрә монда тамак ялгарга керүчеләр арасында чит төбәк кешеләрен күп очратасың. Ерак юлдан арып-талып килүче шоферлар һәм юлаучы пассажирлар бу ашханәгә бик теләп керәләр. Чөнки бердән, монда ризыкны тәмлә эерлиләр, ассортимент төрле, икенчедән, ашханә залы кунак көткән өй кебек ямьле, пөхтә итеп җыештырылган, эшләүчеләр игътибарлы, йомшак мөгамәләдә. Юлаучыга тагын ни кирәк?

Авылның уз кешеләре дә ашханә юлын аз таптамыйлар. Кайнар ашларны өендә эерләсәң дә төрле камыр ризыкларын, кондитер эйберләрен моннан сатып алу уңайрак. Чөнки ашханә кызлары хезмәтләгән пирог, чәкчәк, бавырсаклар, печенье, кош телләре өйдә пешкән кебек

тәмле була. Хәзерге заманда онын, маен, бүтән кирәген эзләп көн уздырганчы, әзерне аласың да кайтасың. Оста куллы Рәтифа апа Насретдинова пешергән пироглар мичтән чыккан көенә синең өстәлеңә кайтып утыра ләбаса. Буфетта сирәк-мирәк конфет, прәннек ише татлы ризыклар да була. Люция Гомéroва пешергән кондитер эйберләре фабрикадан кайтканнарыннан тәмлерәк тә әле. Монда авылның олысын-кечесен куандырып мороженое да саткалылар. Берничә төрле жимеш суы һәрвакыт сатуда тора. Көнәзә 200—250 сумлык камыр ризыклары пешереп сатыла. Авыл халкы монда туйларга савым да хәзерләтә.

Ашханәдә бер көнгә уртача 180—200 кешегә хезмәт күрсәтәләр. Ә аерым көннәрдә бу сан 300гә дә җитә. Барлык бу эшләренә

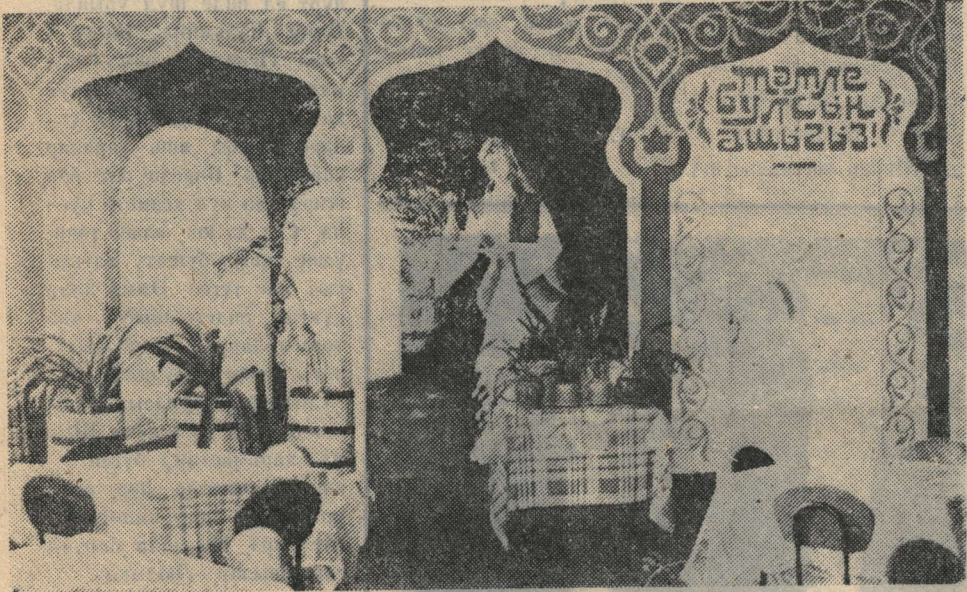
Тәмле ашлар остасы Р. Насретдинова.

13 кешедән торган коллектив башкара. Эшләүчеләрен күбесе яшьләр, әмма хезмәтләре буенча махсус әзерлек алган кызлар. Ашханәнең мөдире Миләүшә

Гарифуллина үзе дә Казан кооператив техникумының көндәзгә бүлеген тәмамлаган яшь кадр.

Моннаң ел арым, ике еллар элек кенә эле бу ашханә район жәмәгәтә туклануы предприятиеләре арасында койрыкта сөйрәлүче иде. Коллективта да таркаулык, үзара бер-береңне яратмау хөкөм сөрә иде. Соңгы вакытта коллектив яңартылды, анда дустанә мөнәсәбәт урнашты. Шунның нәтижәсе буларак хезмәт күрсәткеләре дә яхшырды, кызлар планнарын үти башладылар. Узган ел ашханәнең эчке бизәлешен яңарттылар, өлешчә ремонт ясалды.

Киекле авылы ашханәсе олы юл өстендә урнашкан. Хәзерге вакытта коллективның рухи һәм матди янәру чоры. Хәерле сәгәтләр булсын!

Киекле ашханәсе реконструкциядән соң.

Фома авылында яшәүче әнибездә Зәйтүнә Габбас кызы Гыйрфановага 50 яшь. Без аны юбилее белән кайнар котлыйбыз, корычтай нык сәламәтлек, озын гомер, дидгез килгедәй шатлык телибез.

КЫЗЛАРЫ, КИЯҮЛӘРЕ, УЛЛАРЫ.

Күңелле яшибез

Андреевка авылында төрле культура-масса чаралары еш үткөрелә. Соңгы көннәрдә генә дә шуларның икесе турында берничә сүз әйтәргә кирәк. Беренче апрель көннәзә атлап «Көлкә көне» үткәрдек. Шақты кызыклы программа әзерләнгән иде. Төрле шаян җырлар, биселәр башкарылды. Тамашачыларга аеруча Геннадий Дегтярев чыгышы охшады. Ул «Гүзәл кыз» булып шаян җырлар башкарганда задда көлке тавышы тынмады.

Әле күптән түгел генә «Уйнагыз, гармуннар!» бәйрәмен үткәрдек. Авылда барлыгы 20 дән артык гармунчы исполнә. Бу көнне шуларның уңбәре культура йортына кыелганнар иде.

Василий Дмитриевич Абрамов гажәеп уен коралы — гармунның килеп чыгышы, безнең якларга килеп чыгу тарихы белән таныштырды. Аннан соң һәркем үзенең номеры белән чыгыш ясады. Хезмәт ветераны, пенсионер, элеккеге авыл Советы рәисе Кирилл Андреевич Абрамовның оста уйнавы тамашачылар күңеленә аеруча охшады. Шулай ук пенсионер, күп еллар буе «Восход» колхозында экономист булып эшләүче Алексей Михайлович Максимовның уены да тамашачыларның күңеленә хуш

килдә. Биредә гаилә аmsамблләре дә бар иде. Виталий Петрович Егоров үзенең уллары Евгений һәм Андрей белән чыгыш ясады. Андреевкалылар аларны зур алкышлар белән озаттылар. Анатолий Петрович Леваков, Леонтий Дмитриевич Абрамов, Геннадий Кузьмич Дегтяров, Анатолий Максимович Данилов, Василий Дмитриевич Абрамовның чыгышлары да зур кызыксыну белән тыңланды. Соңынан чыгыш ясаучыларга грамоталар тапшырылды. Иң оста уйнаучылар призлар белән бүләкләнде.

Авыл халкы өчен гармун белән очрашу бәйрәме, язгы чәчү алдынан ял хезмәтен үтәде дияргә мөмкин. Аны үткәрдә культура йортының хуждожество житәкчесе Василий Дмитриевич Абрамов зур тырышлык күрсәтте. Ул бу һөнәре белән бергә, мөктәптә җыр дәресләрен дә алып бара. Көзгә урып-җыюда комбайн штурвалы артына утыра. Ул гына түгел, сайлау кампанияләре чорында күп тапкырлар уаcтoк комиссиясе рәисе итеп сайланды.

Менә шундый тырыш, мавыгучан кешеләр булганда авыл халкына да яшәргә күңелләрәк.

В. КОЛЕСНИКОВА,
Авыл Советы рәисе.

Газны дөрес һәм файдалы куллануны пропагандалау айлыгы бара

Жир асты газүткәргечләренә зыян китермәү һәм аварияләр булдырмау максатында «Ленингорскгаз» идарәсе белән язма рәвештә килешү төземичә жир казу эшләре алып бармагыз.

Жир казу машиналары машинистлары, эшчеләр, прораблар һәм мастерлардан язмача рөхсәт, ягъни жир казу эшләре алып бару турында белдерү таләп итегез.

Гамәлдәге газүткәргечләре якында булса, казу эшләре газ хужалыгы вәкиленнән башка үткәреләргә тиеш түгел.

Гамәлдәге газүткәргеч янында жир казу эшләре үткәрсәгез сак булыгыз! Биредә эшне эскеаватор да, бульдозер да түгел, бары тик кул белән генә алып барырга кирәк.

Идарә вәкиленнән башка газүткәргеч үтә торган жирдә казу, шулай ук газүткәргеч ачылган урыннарны күмү тыела.

Әгәр казыганда газүткәргеч зарарланса, бу урында эшне туктатырга, кешеләренә траншеядән чыгарырга. Куркыныч турында авария-диспетчерлык хезмәтенә хәбәр итегез. Телефон: 2—28—58.

Газүткәргечнең зарарлануы дәүләткә зур зыян китерә, шулай ук бәхетсезлек очрагы китереп чыгару да мөмкин. Газүткәргечкә зарар китерүдә гаепләнүче җаваплылыкка тартылачак.

Газүткәргеч трассасында вакытлы корылмалар төзү, төзелеш материаллары, утын һәм башкаларны өю тыела.

Газүткәргечнең изоляциясен саклау максатларында газүткәргеч ачылган урыннарны бары тик төеп тыгызланган комлы туфрак белән генә томаларга кирәк.

«Ленингорскгаз» идарәсенә Норлат газ службасы.

БЕЛДЕРҮЛӘР

Октябрь районы башкарма комитетының тармакара производство предприятиесенә даими эшкә кочегар, шәһәр мунчасының чишенү бүлмәсенә дежурный, реагент хужалыгына оператор, слесарь, су үткәргечнең чистарту корылмаларында ГАЗ-53 автомашинасын йөртүче кирәк. Түләү

штат раписаниесе буенча.

х х х

Норлат район электр бүлү челтәренә (подстанция) КК-12,5 кранына крапчы һәм ЗИЛ-131 (телевышка) автомашинасын йөртүче кирәк.

Подстанция конторасына мөрәҗәгать итәргә. Телефон: 2—14—55.

Учредительләр — калык депутатларының Октябрь район Советы һәм КПССның район партия өешмасы.

РЕДАКЦИЯНЕН АДРЕСЫ: 423000, Норлат шәһәре, К. Маркс урамы, 19. ТЕЛЕФОННАР: мөхәррир—2—12—14, 1—22—51, мөхәррир урынбасары—2—10—44, рус теленә һәм чуваш теленә тәрҗемә буенча мөхәррир урынбасарлары—2—15—63, социаль-экономика бүлеге—2—22—51, җаваплы секретарь—2—14—16, хатлар бүлеге һәм бухгалтерия—2—18—67.

Газетаны Нурзия ФӘСХЕТДИНОВА җыйды. Римма ГАНИЕВА верстка ясады. Клара БОБКОВА басты. Корректор— ЗӨЛФИЯ ВӘЛИЕВА.